

Welke toekomst ?

De visie van de katholieke Kerk

Eric Manhaeghe

De titel van dit artikel, Welke toekomst ? De visie van de katholieke Kerk, zal voor sommige lezers aanmatigend overkomen. Wie haalt het in zijn hoofd om te proberen de visie van de Kerk over de toekomst accuraat weer te geven? Het feit dat gelovigen zichzelf nogal eens ongemakkelijk voelen wanneer dit onderwerp aan bod komt, geeft aan hoe moeilijk wij het hebben om de ons omringende werkelijkheid ernstig te nemen. Rond nieuwjaar geeft zowat iedereen zijn visie over de toekomst te kennen, van de lokale kruidenier tot de koning! En wij zouden dat niet doen... De leiding van de wereldkerk doet dat elk jaar, zij het niet op oudejaarsavond. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is daarvoor beter geschikt. Dit jaar was de Kerk op 29 september aan de beurt. Geheel in de lijn van de actuele berichtgeving is aan de inhoud van die positiebepaling volledig voorbijgegaan. Niet dat de Algemene Vergadering het nieuws niet zou halen, maar wat gezegd wordt is duidelijk ondergeschikt aan wie het zegt en machthebbers die de boel op stelten zetten of toch doen alsof, krijgen alle aandacht. Jammer! Zo merkt men niet eens dat uitgerekend zij die zich voortdurend in de schijnwerpers koesteren, alles in het werk stellen om elke vorm van authentieke informatie onmogelijk te maken. Daar zal ik eerst even op ingaan om daarna de stellingname van de katholieke Kerk in verband met de toekomst onder de loep te nemen.

BBC

De tirade van de Amerikaanse president tegen de BBC en de dreiging om één miljard dollar schadevergoeding te eisen heb-

ben op weinig mensen indruk gemaakt. Begrijpelijk wanneer autoritaire politieke leiders er een gewoonte van gemaakt hebben om elke dag iemand zonder gegronde reden in het openbaar uit te schelden. Toch volgen mensen die zich nauw bij de media betrokken voelen, de hele zaak van nabij. Niet dat ze vrezen dat de BBC zal verdwijnen, maar ze geven er zich rekenschap van dat de vrije en eerlijke berichtgeving meer en meer in de verdrukking komt. Hoe ver die trend zal gaan en welke vormen die zal aannemen is bepalend voor de toekomst.

Eerst de feiten¹. Wat is er precies gebeurd? Vorig jaar zond het programma *Panorama* een aflevering uit over Donald Trump in de dagen vóór de bestorming van het Capitool op 6 januari 2021. De makers waren geen BBC journalisten maar collega's van een onafhankelijk productiehuis. Ze regen fragmenten van twee verschillende toespraken aan elkaar waardoor de kijkers de indruk kregen dat de president gezegd had: "We trekken naar het Capitool en ik zal er ook zijn, bij jullie en we zullen vechten, verschrikkelijk hard vechten." Op 3 november dit jaar publiceerde *The Telegraph*² een memo van een klokkenluider binnen de BBC die, onder andere, deze aflevering als ondermaats bestempelde omwille van het klakkeloos aaneenrijgen van citaten uit verschillende toespraken: ze haalt het niveau

¹ Mijn voornaamste bron is "The BBC: Inform, educate, enrage", in *The Economist*, 15 november 2025, p. 27-28. *The Economist* is een Brits weekblad, even degelijk en met ongeveer dezelfde reputatie als de BBC. Vrienden zijn ze niet, wel professioneel ingestelde collega's. Waar de BBC neutraal zou moeten zijn, is *The Economist* dat uiteraard niet. Zoals de titel aangeeft wordt de actualiteit vanuit een economisch standpunt bekeken. Kapitalistisch dus, en liberaal, maar met een grote openheid voor andere standpunten. Het is een punt van eer om die zo weer te geven dat wie er achter staan zichzelf erin kunnen vinden. Tegensprekelijkheid wordt gekoesterd.

² Een gerespecteerde grotere Britse krant van conservatieve strekking. Boris Johnson was er ooit columnist. Regelmatig zelf in het nieuws omwille van de eigen degelijke onderzoeksjournalistiek of als betrokken partij in persschandalen. De krant is over het algemeen de Maga beweging in de US goedgezind.

van de BBC niet en zorgt op termijn voor reputatieschade! De publicatie van die interne nota, niet de uitzending zelf, was de aanleiding tot de scheldpartij van Karoline Leavitt, woordvoerder van het Witte Huis. Twee leidinggevendenden, Tim Davie en Deborah Turness, stapten op om verdere reputatieschade te voorkomen. Trump kraaide onmiddellijk victorie: “BBC-toplui ontslagen omdat ze mijn uitstekende toespraak verknoeiden.”

Tante

Het ging hier niet om een alleenstaand incident. In september werd een concert uitgezonden waarin *Dood aan het Israëliësch leger!* gezongen werd. Een maand later kregen de Britten een documentaire over Gaza te zien. Een jong kind mocht het commentaar leveren, zonder dat aan de kijkers gemeld werd dat het de zoon van een Hamas-leider was. Zij gingen ervan uit dat het gewoon om een kind van een doorsnee inwoner ging dat de gevoelens van de bewoners vertolkte. Oneerlijk in de ogen van de media-regulator. Maar hoe staan de kijkers daar tegenover? Zij verlangen gewoon dat meer uitgesproken opinies aan bod komen, als het maar de hunne zijn. Je houdt hen aan het scherm gekluisterd zolang je hun vertelt wat ze gaarne horen. Kijkcijfers maken deel uit van de evaluatie van leidinggevendenden, ook in de BBC. Vandaar de verleiding om enkele kunstgrepen aan te wenden in de hoop dat niemand er aandacht aan zal schenken.

De BBC functioneert al heel lang als politieke bliksemafleider en heeft het hoofd geboden aan bekende autoritaire figuren zoals Winston Churchill en Margaret Thatcher, wat de omroep de reputatie opleverde van de oude taaie tante die niet klein te krijgen is. Eigenlijk is haar opdracht onmogelijk: neutraal zijn en tegelijk informeren, opvoeden en ontspanning bieden (*entertainment*). Mededingers beweren dat ze haar laatste opdracht een nieuwe invulling gegeven heeft: op stang jagen (*enrage*), voor sommigen een vorm van ontspanning. Hoe dan ook, de

Britten komen er wel uit. De meesten sakkeren voortdurend tegen de BBC, maar kunnen ze absoluut niet missen. Een soort liefde-haat verhouding. Mooier wordt tante er niet op, maar ze doet verder...

De incidenten die hier vermeld werden mogen dan schendingen van het charter van de BBC zijn, regelrechte verdraaiingen van de waarheid zijn ze niet. Trump heeft zelf op de meest overtuigende manier aangetoond dat hij achter de bestorming van het Capitool staat³. Een deel van de Israëliëse bevolking geeft blijk van een ware doodsverachting voor de huidige regering en het leger dat volgens hen veel te volgzaam is. Het staat tenslotte buiten kijf dat een jonge Gazaan van welke strekking dan ook iets te zeggen heeft over het gebied waar hij opgroeit.

Wie de journalisten aanvallen zijn juist diegenen die hun wensen voor werkelijkheid nemen en ze bovendien autoritair aan iedereen willen opleggen. Daarom mist hun kritiek elke geloofwaardigheid. Verontrustend is dat uitgerekend deze lieden meer en meer macht verwerven waardoor ze een reëel gevaar vormen voor wie met berichtgeving bezig zijn. Ik denk daarbij niet in de eerste plaats aan de schadeclaims, op zich al erg genoeg. Door de alomtegenwoordige dreiging voelen sommige producers zich zo onheus behandeld dat ze in de verleiding komen om alle regels van de deontologie aan hun laars te lappen, wat hun eigen geloofwaardigheid ondermijnt. Precies dat hebben autoritaire leiders nodig om de vrije media uiteindelijk te verbieden: ze zijn te schadelijk voor de maatschappij. Een vicieuze cirkel dus waar je enkel uitkomt door duidelijk kleur te bekennen en af te stappen van het neutraliteitsprincipe. Onvooringenomenheid kan een ideaal zijn, denken dat je er hier en nu toe in staat bent en dat de tegenpartij dat ook zal erkennen, is ronduit dwaas. De katholieke Kerk, een andere oude taaie

³ Onmiddellijk na zijn aantreden heeft hij alle veroordeelden, met inbegrip van wie geweld gepleegd hadden tegen leden van de ordediensten, gratie verleend. Hij noemde deze mensen *gijzelaars* van het systeem. Dat had zelfs de BBC niet kunnen bedenken.

tante, heeft ondertussen met die werkelijkheid leren leven en geeft elk jaar voor de hele wereld aan waar ze staat en hoe ze de toekomst ziet. Wat ze doet en zegt moet in dat kader geïnterpreteerd worden. Onpartijdig is ze niet en ze geeft duidelijk aan voor wie ze partij kiest in de wereld van vandaag⁴.

Vrede

Het standpunt van de katholieke Kerk wordt in tal van toespraken en documenten wereldkundig gemaakt, maar eenmaal per jaar wordt het beknopt weergegeven en bij de tijd gebracht in de tussenkomst op de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties waar de Heilige Stoel het statuut heeft van *Staat als permanente waarnemer*, zonder stemrecht dus, maar met recht van spreken. Handig voor commentatoren, maar ook voor al wie zich aan de zending van de Kerk in de wereld interesseert. Ter gelegenheid van de tachtigste jaarlijkse zitting viel de eer op 29 september 2025 te beurt aan Aartsbisschop Paul Richard Gallagher, Secretaris voor de Betrekkingen met Staten en Internationale Organisaties. De tekst⁵ is enkel in het Engels beschikbaar, een teken dat er buiten de diplomatieke diensten weinig mee gedaan wordt. Er staat natuurlijk niets nieuws in — een diplomaat spreekt altijd in naam van zijn opdrachtgever — maar het is niettemin een krachtig getuigenis voor de ganse

⁴ Wat niet betekent dat ze erin slaagt om dat overal waar te maken. De vele misbruikdossiers zijn daar maar één voorbeeld van. Maar het is omdat ze daarmee voortdurend geconfronteerd wordt dat ze er zich gaandeweg meer en meer rekenschap van geeft dat ze een instelling onder vele is, niet beter maar ook niet slechter dan andere. Zij staat niet boven of buiten de wereld, maar er middenin! Wie zich daarvan bewust is, weerstaat iets makkelijker aan de verleiding om goddelijke standpunten in te nemen...

⁵ Ga naar de site www.vatican.va en klik achtereenvolgens op: la Curia Romana, la Segreteria di Stato, Documenti, 2025: Intervento di S. E. Mons. Paul Richard Gallagher, Segretario per i Rapporti con gli Stati e le Organizzazioni Internazionali in occasione dell'ottantesima Assemblea Generale delle Nazioni Unite, 20.09.2025.

wereld. Aanbevolen lectuur, vooral voor katholieke politici en journalisten die er zich op korte tijd van willen vergewissen of een of ander standpunt wel met dat van hun Kerk overeenkomt.

Aartsbisschop Gallagher herinnert er zijn toehoorders aan dat de nieuwe paus, Leo XIV, zijn ministerie begonnen is met een groet: "Vrede aan u allen. [...] Een ongewapende en een ontwapenende vrede, nederig en volhardend." Hij gaat daarna dieper in op de concrete invulling van het woord vrede als een gave, werkzaam en veeleisend. *Ze veronderstelt dat iedereen aan zichzelf werkt, trots en wraakzucht opzij schuift en zorgvuldig met woorden omgaat.* "De vrede kan hier op aarde niet bereikt worden als het persoonlijk welzijn niet wordt gegarandeerd en de mensen niet met het volste vertrouwen de rijkdom van hun geest en hun aangeboren gaven met elkaar delen"⁶. Een standpunt dat helemaal niet evident is in de machtscentra van deze wereld. Het staat haaks op de indoctrinatie die meer dan de helft van de wereldbevolking dagelijks ondergaat.

Ontwapening

Vrede veronderstelt vertrouwen. Als er iets is dat het vertrouwen onderuithaalt is het wel de huidige wapenwedloop. Dreiging en afschrikking zijn er de drijvende kracht van. Die moeten altijd maar driester en omvangrijker worden. Het houdt nooit op! Allicht opwindend voor jeugdige romantici, maar een volwassen mens die bij zinnen is, voelt zo aan dat dit een illusie is. Met de wapens die vandaag voorhanden zijn, kan men de planeet meerdere keren vernietigen. Wie heeft er iets aan wanneer dat nog een paar keer meer zou kunnen? Vandaar de morele noodzaak van ontwapening. Naïeve praat? Neen, wanneer je tot de vertegenwoordigers van alle landen spreekt. Op dat

⁶ *Gaudium et Spes*, 78 (en niet 77 zoals verkeerdelijk aangegeven in nota 4 van de tekst).

vlak is er echt geen andere uitweg dan ontwapenen. Logisch dat je als enig land of continent niet wil ontwapenen wanneer een buur met een kwalijke reputatie niets anders doet dan meer wapens produceren. Toch weet je dat je op die manier tegen een bijzonder onzekere toekomst aankijkt. Vandaar het belang van de wereldgemeenschap waarbinnen landen tot een transparante dialoog kunnen komen die uitmondt in ontwapening. Ook vanuit economisch standpunt is het interessanter te investeren in wat opbouwt dan in wat vernietigt.

Met name over atoomwapens is de Heilige Stoel buitengewoon duidelijk. *De vervaardiging, het bezit en het gebruik ervan zijn altijd immoreel.* Ze worden bijgevolg beschouwd als illegaal. De dreiging van atoomwapens beantwoorden met nog meer atoomwapens is zelfbedrog. Zo werk je samen om de mensheid te vernietigen. Met de op vandaag geregistreerde explosiekracht (1,5 gigaton) kan 100 000 keer de schade aangericht worden die Hiroshima vijftig jaar geleden te verduren kreeg. Zelfs wie maar tot weinig empathie in staat is, beseft dat zoiets nooit een wenselijk toekomstperspectief kan zijn.

Aangeven dat de wereldgemeenschap een ander perspectief gerealiseerd wil zien komt inderdaad neer op het vertolken van het verlangen van de grote meerderheid. Dat vereist in de huidige context al enige moed, maar het biedt niet direct soelaas aan de verantwoordelijken die geconfronteerd worden met blinde grootmachten waar het recht van de sterkste geldt en de graaicultuur op alle mogelijke manieren — met inbegrip van militaire operaties — gepromoot wordt. Een pad uitstippelen dat naar een constructieve dialoog leidt is nog een stuk moeilijker en gevaarlijker. Toch zal dat de voornaamste uitdaging van de Kerk zijn in de volgende jaren. Er is al een en ander bezig op dat vlak, maar de nieuwe situatie vraagt om een originele aanpak: systematisch een gedegen vredescultuur opbouwen in de wereldkerk vanuit het besef dat *vredesopbouw een essentieel element is van het geloof.* Dus niet iets dat erbij komt. Erzonder kan je geen gelovige zijn! Synodaal overleg op alle vlakken is de

aangewezen methode, vooral omdat mensen dan zelf ervaren wat er bereikt kan worden wanneer respectvol naar elkaar geluisterd wordt. Een enorm contrast met de eindeloze reeks autoritaire dreigementen. Makkelijk zal dat niet zijn, want leiders die er enkel op uit zijn om zichzelf en hun familie te verrijken ervaren vredesopbouw als verraad. Alleen al de gedachte dat bevelen in strijd met de wet niet moeten uitgevoerd worden, maakt hen razend⁷.

Recht

Het respect voor de wet, de eigen grondwet maar ook het internationaal recht, aanziet de Kerk als een pijler van de vrede omdat het de meeste garanties biedt tegen grove schendingen van de menselijke waardigheid gedurende gewapende conflicten. Naast de meest bekende oorlogsmisdaden vermeldt Aartsbischop Gallagher *het gebruik van honger als wapen*. Hij doet beroep op het eergevoel van de militairen die zeer goed weten dat er geen enkele rechtsgrond bestaat waarmee men zich kan indekken voor oorlogsmisdaden. En zeker niet het makkelijk excuus dat ze bevolen werden. Paus Leo XIV zelf heeft al meerdere malen herhaald dat de slogan *macht maakt recht* mensonwaardig is. Dat standpunt tegenover het recht van de sterkste is niet nieuw, de heilige Augustinus zei al dat grote rijken waar het recht niet gerespecteerd wordt niets anders zijn dan rovershollen. Wie denkt dat hij zijn land op die manier groot maakt, zorgt ervoor dat het in werkelijkheid onbeduidend is, piepklein⁸.

⁷ Wat Trump op 20 november deed dreigen met de doodstraf. Niet dat hij het dreigement ook hard kan maken, maar het geeft accuraat zijn gevoel weer.

⁸ AUGUSTINUS, *De civitate Dei*, boek IV, hoofdstuk 4: "Remota itaque iustitia, quid sunt regna nisi magna latrocinia? Quid et ipsa latrocinia nisi parva regna?"

Armoede is evenzeer een aanslag op de menselijke waardigheid. De voornaamste oorzaak is ondertussen goed bekend: de graaicultuur die stelt dat elk zoveel mogelijk voor zichzelf moet vergaren en dat dan met alle middelen mag verdedigen. Met elkaar delen, kansen bieden aan wie niet aan bod komen zijn mogelijke oplossingen, maar worden neerbuigend afgedaan als het gezeur van verliezers. Alles, met inbegrip van de voedselproductie is tot een commerciële transactie herleid. Burgers zijn geen mensen meer, maar gewoon consumenten. Ook dat gaat tegen de meest fundamentele rechtsprincipes in die bedoeld zijn om de maatschappij in haar geheel tot bloei te laten komen. Wanneer aan een bedrijfsleider duizenden miljarden beloofd worden als persoonlijke compensatie voor zijn diensten en er tegelijkertijd miljoenen mensen van honger sterven, begin je eraan te twijfelen of je nog met de mensheid te doen hebt!

Waardigheid

Het huidige standpunt over oorlog en vrede, dat enigszins verschilt van de theorie van de rechtvaardige oorlog⁹, vloeit voort uit *de universele plicht om de waardigheid van de mens te vrijwaren en te bevorderen*. Elke beleidsvorm, wet of initiatief moet die ter harte nemen. Een mooie gelegenheid om te herinneren aan het fundamentele recht op leven van elke mens, vanaf de bevruch-

⁹ Nogal eens aangewend om oorlogen te rechtvaardigen, wat uiteraard niet de bedoeling was. Het ging daarbij om aanvalsoorlogen, niet om wettige zelfverdediging in geval van agressie. Volgens de theorie moest degene die het initiatief tot een oorlog nam er zeker van zijn dat het conflict snel in zijn voordeel beslecht zou worden, het geweld proportioneel zou zijn en dat iedereen (hijzelf en de tegenpartij) er op termijn beter van zou worden. Eigenlijk heeft niemand ooit een concreet historisch voorbeeld kunnen geven van een "rechtvaardige oorlog", er ontbrak altijd een of ander element. Het standpunt van de Kerk komt er nu op neer dat het nooit gerechtvaardigd is een oorlog te beginnen. Het recht op verdediging wordt wel erkend zolang de proportionaliteit niet in het gedrang komt.

ting tot de natuurlijke dood. Het pleidooi voor de kwijtschelding van schulden en de zorg voor de schepping situeren zich in hetzelfde kader. Of het nu om veralgemeende armoede gaat of om natuurrampen, het zijn altijd de mensen met weinig middelen die het meest te lijden hebben. De vluchtelingen en andere migranten die nogal eens onheus behandeld worden, behoren evenmin tot de bevoorrechte klasse. Ook over hun waardigheid moet voortdurend gewaakt worden. Dat alles zal een impact hebben op de volgende generaties.

Paus Leo XIV aanziet de artificiële intelligentie als een bijzondere uitdaging voor de nabije toekomst¹⁰. Hij hoopt dat deze merkwaardige technologische verwezenlijking aangewend zal worden om de samenleving gezonder en menselijker te maken. Het is wel belangrijk altijd waakzaam te blijven. Sommigen dromen er immers van als een onfeilbaar middel dat hen in staat zal stellen om de anderen aan zich te onderwerpen, wat rechtstreeks ingaat tegen de waardigheid van de mens. Dat dezelfde technologie de taken van een aantal werknemers zal overnemen, valt niet te vermijden. *Men moet echter goed beseffen dat iemands werk niet zomaar een schakel is in een productieproces, het is ook uitdrukking van de waardigheid van die mens.* Vandaar het belang van nieuwe kansen voor wie zijn werk verliest.

De uitdagingen voor wie de waardigheid van de mens ter harte nemen, lijken onhaalbaar in onze gepolariseerde wereld. Paus Leo XIV die zelf veel zorg besteedt aan zijn manier van spreken, pleit in dat verband voor een klare en ondubbelzinnige taal. Enkel zo doe je de waarheid recht en bouw je een authentieke verhouding op met de ander. Klar en ondubbelzinnig zijn geen synoniemen voor bazig en brutaal, integendeel! Ze geven uitdrukking aan het wederzijds respect van partners die zich in de wereld van de ander proberen in te leven. Op die manier

¹⁰ In een vorig artikel op deze website, *Oud en Nieuw. De Kerk en artificiële intelligentie*, gaf ik al uitvoerig het standpunt van de Kerk weer.

kunnen ze er zeker van zijn dat ze door hun partners correct begrepen worden. Dat is een absolute noodzaak voor een multilaterale dialoog tussen de regeringen van de wereld. Niet toevallig de voornaamste taak van de Verenigde Naties. De ideale plaats om zich te oefenen in het gebruik van een klare taal die verenigt! Aartsbisschop Gallagher hoopt dat hij de positie van de Kerk klaar en respectvol weergegeven heeft en hij voegt er nog enkele overwegingen aan toe in verband met landen en situaties die vandaag om een bijzondere aandacht vragen.

Oekraïne

Het standpunt in verband met Oekraïne is glashelder. Het conflict is onzinnig en moet hier en nu stoppen! Het aantal slachtoffers neemt met elke dag toe, de vernietiging eveneens en dat versterkt alleen de haat. Niemand heeft er iets aan. *Elke dag zonder vrede verminkt de mensheid!* Vandaar de oproep tot een onmiddellijk staakt-het-vuren als eerste stap naar een duurzaam en vruchtbaar overleg. Wie hieruit besluit dat de Heilige Stoel zonder meer het vredesinitiatief van President Trump toejuicht, doet er goed aan de laatste zin van de oproep aandachtig te lezen: *Het is de hoogste tijd om op te komen voor vrede en de logica van overheersing en vernieling te verwerpen.* Dat doe je niet wanneer je de ene overheersing door de andere vervangt. Opkomen voor vrede is niet hetzelfde als de overgave bepleiten van wie je de minste voordelen biedt. In dit geval gaat men nog verder en wil men de zwakkere partij zelfs tot opgave dwingen.

Oekraïne is fel verzwakt door de oorlog. Het land heeft veel jonge mensen verloren en een groot deel van de infrastructuur is vernietigd. Daarbij komt nog de corruptie. Het laatste schandaal gaat over een verduistering van om en bij de honderd miljoen dollar bij het bedrijf Energatom. Een deel van de buit zou zelfs naar Rusland gevloeid zijn! Dat enkele mensen uit de directe omgeving van de president daarbij betrokken zijn, maakt het zeker niet makkelijker. Empathie en klare taal kunnen hier

helpen, schijnheiligheid en brutaliteit niet. Gelukkig heeft Europa belang bij een goede uitkomst en bestaat de kans dat Oekraïne niet onherroepelijk vernederd wordt. Vrede heeft alles van doen met de waardigheid van de mens, maar ze moet tot stand gebracht worden met lieden die zich nogal eens onwaardig gedragen. Makkelijk is dat nooit!

Afrika

Het standpunt dat de Kerk in september over de situatie in Gaza verdedigde is ondertussen achterhaald door het akkoord dat onder druk van Amerika tot stand gekomen is. Dat weerhoudt Israël er echter niet van om af en toe toch militair in te grijpen, de toevoer van hulpgoederen te bemoeilijken en chaos te creëren op de Westelijke Jordaanoever. Niet ideaal, maar beter dan enkele maanden geleden! De huidige situatie kan ingeschat worden zoals die in Afrika: iets beter dan vorig jaar, maar nog altijd menonwaardig niettegenstaande de enorme inspanningen van gewone mensen. Vandaar de oproep van de Kerk aan de landen die er beter aan toe zijn om zich solidair te tonen met Afrika, zowel op politiek vlak als financieel.

Jammer genoeg zijn er nog altijd landen waar het helemaal niet beter gaat. Het conflict in Soedan tussen wat tot voor kort twee rivaliserende legers van hetzelfde land waren, veroorzaakt niet alleen heel veel menselijk leed, het vernielt ook de al preciaire materiële infrastructuur. Wie eerlijk wil zijn kan niet anders dan vaststellen dat dit niet nieuw is. Het land heeft sedert de onafhankelijkheid amper enkele jaren vrede gekend. Zuid-Soedan is uit een gelijkaardige interne strijd ontstaan en hetzelfde kwaad woedt er vandaag verder. Ook in het nieuwe land staan twee krijgsheren en hun handlangers elkaar naar het leven. De vele oproepen tot dialoog lijken soms opgevolgd te zullen worden, maar na korte tijd blijkt dat ze in dovemansoren gevallen zijn.

In het ons beter bekende Congo had er vooruitgang moeten zijn na het akkoord tussen Kinshasa en de door Rwanda gesteunde M23. Ook dat is maar ten dele het geval. Zoals veel collega's diplomaten wijst Aartsbisschop Gallagher erop dat de situatie in Congo een van de meest complexe ter wereld is: multidimensionaal, uiterst ingewikkeld en labiel op het vlak van de veiligheid, extreme ellende op menselijk vlak. Massa's mensen lijden honger en trekken versuft van de ene plaats naar de andere zonder ook maar ergens thuis te kunnen komen. Een diplomatieke manier om weer te geven wat het falen van de leiders van een natie doet met de meest kwetsbare inwoners.

Zending

Je zou er de moed bij verliezen. Goed en wel om op het wereldforum een duidelijk standpunt te vertolken, haalt het ook iets uit? Dan merk je dat uitgerekend in Afrika dieper op dit soort vragen ingegaan wordt. Op 7 en 8 april van dit jaar werd in Senegal een colloquium gehouden over de diplomatie van de godsdiensten¹¹. Initiatiefnemer was de moslimleider van Bambilor in de omgeving van Dakar en enkele lokale organisaties, waaronder de katholieke universiteit van Dakar. Zij werden gesteund door de Europese Unie en de Heilige Stoel. Senegal deed zijn reputatie van interreligieuze natie eer aan, naast moslims namen ook christenen en joden deel. Zij gaan uit van de overtuiging dat de vrede geen monopolie is van Staten of regeringen, maar de vrucht van het gezamenlijk optreden van de hele mensheid. Het lijkt een beetje theoretisch, maar zeg aan deze mensen niet dat ze niet veel meer zijn dan de zoveelste praatbarak. Toegegeven, er wordt tot nu toe vooral gepraat, maar dat is belangrijk voor hen. Zij weten hoe het voelt doodgezwegen te worden. Wie toch aandringt wordt er fijntjes op gewezen dat wat besproken wordt inderdaad niet altijd tot da-

¹¹ Zie Dibocor Philippe NGOM, "La diplomatie religieuse : enjeux épistémologiques et défis sociétaux", in *Spiritus*, n°261, 2025, p. 495-502.

den leidt, maar dat niemand in staat is een waardevol project aan te wijzen waaraan geen overleg voorafgegaan is.

De deelnemers staan in een traditie van interreligieuze harmonie en geven toe dat die vandaag onder druk komt te staan, een reden te meer om uit te wisselen over de rol van de spiritualiteit in tal van vormen van dialoog en overleg. Met uitzondering van enkele arrogante groepen van agnosten in het Westen, beseft iedereen in de huidige wereld dat de opbouw van een rechtvaardige en vreedzame samenleving onmogelijk is zonder een minimum aan gedeelde spirituele waarden. *Vredesdiplomatie maakt deel uit van de zending van elke religie* en wanneer de godsdiensten die samen ter harte nemen, kan hun stem niet genegeerd worden. Gaandeweg ontdekken ze hoe dicht ze bij elkaar staan wanneer het concreet over oorlog en vrede gaat. Rechtstreeks toegang tot de Verenigde Naties hebben ze niet, met uitzondering van de katholieke Kerk. Daarom is het zo belangrijk dat onze stem in de VN gehoord wordt en de andere religies er hun eigen standpunten in terugvinden. Samen kunnen we echt iets betekenen, we zijn het zelfs verplicht aan de mensheid die de vrede als een van de voornaamste spirituele waarden koestert. Het gaat om niets minder dan onze zending...

Dat is het standpunt van de katholieke Kerk, haar vooringomenheid voor wie het liever zo stelt. De eerste reis van Paus Leo XIV in Turkije en Libanon onderstreept dat nog maar eens. Daarmee sluiten we het oude jaar af en zien we vol verwachting uit naar het nieuwe.